

Nr 186.

Av herr **Ericsson** i Sörsjön **m. fl.**, *angående förbättring av skogsarbetarnas härbärgen under avverknings tiden.*

Ända sedan år 1919 ha lagbestämmelser varit gällande angående arbetsgivares skyldighet att vid skogsavverknings-, kolnings- och flottledsbyggnadsarbete tillhandahålla härbärgen åt arbetarna samt stallar för arbetshästar. Men med tanke på det intensiva motstånd, som restes från vissa håll emot genomförande av en lagstiftning på detta område, är det lätt förklarligt att den antagna lagen icke blev av synnerligen genomgripande innebörd, utan tvärtom i sin utformning präglas av stor försiktighet. Sålunda angiver icke lagen i vidare mån beskaffenheten av de härbärgen och stallar arbetsgivarna skola tillhandahålla, än att de skola erbjuda tillräckligt utrymme samt tillfredställande skydd mot köld och nederbörd och under hänsynstagande till olika inverkan förhållanden motsvara skäligen fordringar på en tillfällig bostad. Det skall likväl erkännas att denna lags förekomst bidragit till en förbättring av dessa, och alldeles särskilt torde denna förbättring vara märkbar om man erinrar sig de förhållanden som rådde under tidigare skeden. Ännu återstår dock mycket att göra innan tillståndet kan betecknas såsom tillfredsställande, och framgår detta bl. a. av den undersökning angående berörda förhållande, som Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet låtit verkställa under föregående år. Förbundet har införskaffat uppgifter från cirka 200 lokalavdelningar, och omfatta dessa omkring 15,000 skogsarbetares bostadsförhållanden sistlidne vinter. Ungefärligen 8,000 av dessa ha under arbetssäsongen kunnat bo i sina hem, medan 7,000 bott i härbärgen av mera tillfällig beskaffenhet. Av dessa 7,000 ha drygt 1,000 varit inhärbärgerade i s. k. fäbodstugor och nära 6,000 i skogskojor. Uppgifterna ge vid handen, att cirka 2,000 varit inhysta i härbärgen vilka ansetts vara relativt tillfredsställande, medan 1,500 varit nödsakade att bo i överbelagda härbärgen, 2,500 ha måst finna sig i att bli inlogerade i kalla och dragiga sådana och 1,000 i härbärgen som varit behäftade med brister av olika slag.

För den som har sin hemvist inom landets egentliga skogsområde och ägnat sin uppmärksamhet åt hithörande spörsmål har det icke varit förknäat med några svårigheter att iakttaga, hurusom skogsarbetare flerstädes under arbetssäsongen inlogeras i härbärgen, vilka icke på något sätt motsvara de mest blygsamma anspråk på bostäder passande för människor att bo i.

Orsaken till att icke ens den nuvarande försiktigt utformade lagstiftningen kan göras effektiv beror givetvis därpå att tillräcklig arbetskraft ej stått till

förfogande för inspektionens utövande. Tillsynen å efterlevnaden av lagen sker under överinseende av yrkesinspektionens chefsmyndighet med biträde av hos denna anställda befattningshavare. Före år 1931 utgjordes den hos förenämnda chefsmyndighet för inspektion av skogshärbärgen anställda personalen endast av en inspektör. Under denna tid anlätades därför i viss utsträckning revirförvaltare för inspektion av härbärgen, vilket dock befunnits olämpligt med hänsyn till dessas ställning som arbetsgivare och skogsförsäljare. Sedermera ha med anledning av i riksdagen väckt motion inspektionskrafterna något utökats och utgöras nu av tvenne ordinarie anställda samt en extra medhjälpare, vilken senare biträder under viss tid av året.

Emellertid äro arbetskrafterna alltjämt otillräckliga. Det förhåller sig nämligen så, att det trots utökningen är omöjligt upprätthålla en fortlöpande inspektion av skogshärbärgena, vilket av skilda anledningar är nödvändigt, om den erforderliga effektiviteten skall vinnas. En särskild anledning, varför en fortlöpande inspektion utan anmälan från arbetarnas sida är påkallad, utgör den otillräckliga arbetstillgången i skogarna och därmed följande konkurrens om arbetstillfällena, vilket utnyttjats av åtskilliga arbetsgivare i syfte att undkomma iordningställande av ordentliga härbärgen och stallar. I många fall är det tillräckligt för arbetsgivarna att realisera sina önskemål härvidlag genom att göra arbetarna underkunniga om, att förutsättningen för skogsarbetets igångsättande består däri, att en redan å arbetsplatsen befintlig bostad — ehuru undermålig — accepteras i befintligt skick som boplatz under arbetssäsongen. Givetvis finns det också arbetsgivare vilka äro mera humant inriktade och önska ställa sig lagens bestämmelser till efterrättelse. Men det kan icke hjälpas att den gjorda erfarenheten visar, att beskaffenheten av skogshärbärgen i åtskilliga fall icke blir beroende av lagens föreskrifter, utan av arbetsgivarnas mer eller mindre goda vilja. Sålunda kunna arbetsgivare, vilka begåvats med kraftiga armbågar, på grund av de otillräckliga inspektionskrafterna äga möjlighet undkomma att giva arbetarna den trygghet under arbetstiden, som en någorlunda tillfredsställande bostad ger, samtidigt som dessa även därigenom befrias från omkostnader, vilka andra på annat sätt inriktade arbetsgivare måste bestrida.

För att kunna ernå en effektiv fortlöpande inspektion av skogshärbärgena måste sålunda tillräcklig personal för inspektionens utövande tillsättas. Med avseende härå torde man icke undkomma en utökning i så måtto att en inspektör anställes för vart och ett av de norrländska länen samt en för Kopparbergs och Värmlands läns jämförliga skogsbygder. Detta torde vara så mycket mera nödvändigt, som också på skogshärbärgesinspektionen påvilar uppgiften att utöva tillsynen över arbetarskyddslagstiftningens efterlevande i skogarna. Även detta senare är en viktig angelägenhet, som för närvarande måste eftersättas på grund av att den tillgängliga inspektionspersonalen icke medhinner utöva tillsynen tillfredsställande. Särskilt angeläget är att förbandslådor hållas tillgängliga på skogsarbetsplatserna, vilket nu i åtskilliga fall icke förekommer.

Frånsett det nödvändiga stärkandet av inspektionen, som ovan berörts, synes nu tiden jämväl vara inne för genomförande av ändring i skogshärbärgeslagen av sådan innebörd, att däri angivas något närmare än förut de egenskaper som bostäderna böra besitta och den livsföring de skola medge. Sådan ändring är betingad alldeles särskilt med hänsyn till nödvändigheten av att främja den kollektiva mathållningen i skogarna. Ehuru avsevärda framsteg vunnits under de senaste åren även på detta område, är det påtagligt att den hämmas i sin utveckling genom de av arbetsgivarna tillhandahållna så gott som uteslutande enrummiga härbärgena, vilka kunna betraktas såsom olämpliga och oändamålsenliga. Med tanke härpå torde det vara nödvändigt erinra därom att skogshärbärgets enda rum har en trefaldig uppgift att fylla, enär det måste tjänstgöra som kök, sovrum och torkrum för våta kläder. Då invånarantalet i samma ofta uppgår till 15 man, är det självklart att några vittgående fordringar på hygien och komfort icke kunna ställas. För vinnande av större trivsamt och lämplighet för det ändamål, vartill de äro avsedda, böra skogshärbärgena undergå en förändring i byggnads sättet på så sätt, att i regel på arbetsplatser med 8 arbetare och däröver tvenne rum eller avdelningar inrättas. På större arbetsplatser bör jämväl ett särskilt rum för torkning av kläder åstadkommas. Detta kräver givetvis en något mera tilltagen storlek än tidigare, och betingas detta jämväl av önskemålet att bli befriad från de i härbärgena använda britsarna, därvid givande möjlighet till anordnande av liggplatser i form av sängar, och kunna dessa vara vanliga, på andra arbetsplatser till användning förekommande järnsängar eller utförda av trämaterial.

En annan viktig angelägenhet i skogshärbärgesfrågan är tidpunkten för härbärgens uppförande. Enligt nu gällande lagstiftning på området föreligger icke ovillkorlig skyldighet för arbetsgivaren att uppföra härbärke före markens tjälfrysning. Ehuru det långt ifrån är regel, förekomma dock ännu fall, där härbärgen uppföras sedan snön fallit på tjälfrusen mark, med påföljd av kojans botten förblir en sumpmark vintern igenom. Med tanke på att skogsarbetet i och för sig i hög grad främjar reumatism och förkylningssjukdomar, måste ju en sådan bostad närmast betraktas som en avlivningsinrättning. Vårt folkmaterial är för dyrbart att vid sådana arbetsförhållanden egna destruktiva verkningar på fysiken ytterligare utsättas för påfrestningar i bostäder av här antydd beskaffenhet. En anledning till att skogshärbärgen under nu rådande förhållanden icke kunna uppföras förrän långt fram på hösten utgör den omständigheten, att skogsauktionerna hållas så sent, och intill dess är det sålunda icke avgjort vem som skall inneha ställningen såsom arbetsgivare på den eller den arbetsplatsen. Emellertid synes det vara angeläget att en ändring i lagstiftningen på denna punkt vidtages och ges sådan innebörd, att skyldighet till skogshärbärgens uppförande föreligger för antingen köpare eller säljare innan tidpunkten för markens tjälfrysning inträder. På grund av vad ovan anförts tillåta vi oss vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående möjligheten att åstadkomma en förbättring av skogsarbetarnas härbärgen under avverkningstiden, samt

att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen skyndsammast framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 18 januari 1936.

Evald Ericsson
i Sörsjön.

Lars Jonsson
i Haverö.

Adolf Englund.

C. O. Johansson
i Sollefteå.

O. W. Lövgren.

Helmer Molander.

Frans Severin.

Gust. K. Pettersson.

Ernst Hage.

J. B. Wiklund.

Joh. Back.

P. L. Persson
i Undersvik.

E. W. Norén.